

Association des Facultés et
Établissements francophones de
lettres et de sciences humaines
#Association AFELSH

PROGRAMUL CONFERINȚEI ȘTIINȚIFICE CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ

Traducerea în era inteligenței artificiale: provocări și oportunități

organizată de

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

FACULTATEA DE LITERE

DEPARTAMENTUL TRADUCERE, INTERPRETARE ȘI LINGVISTICĂ APLICATĂ

5 decembrie 2025, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

CHIȘINĂU, 2025

COMITET ONORIFIC

Adriana Cazacu-Țigaie, conferențiar universitar, doctor, Secretar de Stat, Ministerul Educației și Cercetării/ Universitatea de Stat din Moldova

Igor Șarov, profesor universitar, doctor, Rectorul Universității de Stat din Moldova

Sanda-Maria Ardeleanu, profesor universitar, doctor, Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România, Doctor Honoris Causa USM

Mzago Doktourichvili, profesor universitar, doctor, Universitatea de Stat Ilia, Tbilisi, Georgia

Iraida Condrea, prof. univ., dr. hab. Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Sergiu Pavlicenco, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea de Stat din Moldova

Ion Manoli, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea Liberă Internațională, Chișinău, Republica Moldova

COMITET ȘTIINȚIFIC

Ludmila Zbanț, prof. univ., dr. hab. Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova –
președinte

Georgiana Badea, prof. univ., dr., Universitatea de Vest din Timișoara, România

Petrea Lindenbauer, dr., hab., Institutul de Romanistică, Universitatea din Viena, Austria

Galstyan Garik, conf. univ., dr., Universitatea din Lille, Franța

Antonella Mauri, conf. univ., dr., Universitatea din Lille, Franța

Renata Georgescu, conf. univ., dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Gayane Sargsyan, conf. univ., dr., Universitatea de Stat din Erevan, Armenia

Shushanik Tamrazyan, conf. univ., dr., Universitatea de Stat din Erevan, Armenia

Anna Melkonyan, conf. univ., dr., Universitatea de Stat din Erevan, Armenia

Manuela Mihaescu, dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Liana Muthu, conf. univ., dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Neli Ileana Eiben, dr., Universitatea de Vest din Timișoara, România

Iulia Bobăilă, dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Tran Van Cong, conf. univ., dr., Universitatea din Hanoi, Vietnam

Eugenia Bojoga, conf. univ., dr. Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Viorica Molea, conf. univ., dr. hab. Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Liana Nozadze, conf. univ., dr., Universitatea de Stat A. Tsereteli din Kutaisi, Georgia

Raluca-Nicoleta Balățchi, conf. univ., dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Cristina Bleorțu, conf. univ., dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Olga Gancevici, conf. univ., dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Mariana Șovea, dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România

Rachida Sadouni, conf. univ., dr., Universitatea din Alger 2 Abou El Kacem Saadallah și
Universitatea Blida 2 Ali Lounici, Algeria

Elena Prus, prof.univ., dr. hab., Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Angela Grădinaru, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Irina Breahnă, conf.univ., dr. hab., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Ludmila Usatâi, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Nina Roșcovan, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Emilia Taraburca, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Cristina Crossu-Chiriac, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Carolina Dodu-Savca, conf.univ., dr., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Daniela Pascaru, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Elena Varzari, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

Inga Stoianov, conferențiar universitar, doctor, Universitatea Liberă Internațională
Gabriela Șaganean, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Tatiana Porumb, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Ina Sîtnic, conf.univ., dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Valeria Duca, dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Victoria Solovei, dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova
Gobjila Natalia, dr., Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova

COMITET DE ORGANIZARE

Angela Grădinaru, Universitatea de Stat din Moldova - *președinte*
Ludmila Usatâi, Universitatea de Stat din Moldova
Ludmila Zbanț, Universitatea de Stat din Moldova
Nina Roșcovan, Universitatea de Stat din Moldova
Irina Breahnă, Universitatea de Stat din Moldova
Gabriela Șaganean, Universitatea de Stat din Moldova
Rodica Caragia, Universitatea de Stat din Moldova
Ina Sîtnic, Universitatea de Stat din Moldova
Oxana Căpățînă, Universitatea de Stat din Moldova
Natalia Mucerschi, Universitatea de Stat din Moldova
Tatiana Porumb, Universitatea de Stat din Moldova
Emilia Taraburca, Universitatea de Stat din Moldova
Cristina Crossu-Chiriac, Universitatea de Stat din Moldova
Cupcic Silviana, Universitatea de Stat din Moldova
Vîntu Olese, Universitatea de Stat din Moldova
Solovei Victoria, Universitatea de Stat din Moldova
Gobjila Natalia, Universitatea de Stat din Moldova

COMITET DE LECTURĂ

Angela Grădinaru, Universitatea de Stat din Moldova
Ludmila Zbanț, Universitatea de Stat din Moldova
Irina Breahnă, Universitatea de Stat din Moldova
Oxana Căpățînă, Universitatea de Stat din Moldova
Natalia Mucerschi, Universitatea de Stat din Moldova
Nina Roșcovan, Universitatea de Stat din Moldova
Gabriela Șaganean, Universitatea de Stat din Moldova
Ina Sîtnic, Universitatea de Stat din Moldova
Tatiana Porumb, Universitatea de Stat din Moldova
Emilia Taraburca, Universitatea de Stat din Moldova
Cristina Crossu-Chiriac, Universitatea de Stat din Moldova

ORGANIZAREA COMUNICĂRILOR

- Comunicări individuale (15 minute + 5 minute de dezbatere/întrebări)
- Conferințe plenare (30 minute)

PROGRAMUL

Vineri, 5 decembrie 2025

blocul III, sala 434, centrul de studii filologice „Eugen Coșeriu”

<https://us02web.zoom.us/j/82806261379>

09.30 – 10.00 – Înregistrarea participanților la Conferință

10.00 – 10.30 – Inaugurarea Conferinței

Moderator – Nina ROȘCOVAN,

doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Mesaj de salut din partea rectoratului Universității de Stat din Moldova – **Vladimir DOLGHI**, Prorector pentru activitatea economico-financiară și relații internaționale, Universitatea de Stat din Moldova

Mesaj de salut din partea decanatului Facultății de Litere - **Ludmila USATĂI**, doctor, conferențiar universitar, decanul Facultății de Litere, Universitatea de Stat din Moldova

Mesaj de salut din partea Universității Ștefan cel Mare din Suceava – **Sanda-Maria ARDELEANU**, doctor, profesor universitar, Doctor Honoris Causa USM

Mesaj de salut din partea Asociației Traducătorilor Profesioniști - **Alina ABRAMOVICI**, președintele Asociației Traducătorilor Profesioniști din Republica Moldova, traducătoare, interpretă, administratoare Biroul de traduceri și interpretariat BirouDeTraduceri.MD LICOLIN&CO SRL

Mesaj de salut din partea Departamentului Traducere, Interpretare și Lingvistică Aplicată - **Ludmila ZBANȚ**, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea de Stat din Moldova

10.30 – 13.00 – COMUNICĂRI ÎN PLEN

blocul III, sala 434, centrul de studii filologice „Eugen Coșeriu”

<https://us02web.zoom.us/j/82806261379>

1. **Ludmila ZBANȚ**, doctor habilitat, profesor universitar, **Nina ROȘCOVAN**, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, *Etica și deontologia cercetărilor științifice în traductologie în cheia ofertei NTIC.*
2. **Irina BREAHNĂ**, doctor habilitat, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova, *Traducător, traducere și traductologie în epoca IA.*
3. **Victoria SOLOVEI**, doctor, Universitatea de Stat din Moldova, *Precizia terminologică în traducerea umană versus traducerea realizată de inteligența artificială: un studiu comparativ bazat pe documente educaționale.*

4. **Ina SÎTNIC**, doctor, Universitatea de Stat din Moldova, *Exploring Human-AI Interaction in Academic Writing: Insights from Translation Students*.

13.00-13.30 – Pauza de cafea – blocul 3, sala 308, strada M. Kogălniceanu 65

13.30 – 17.10 – Lucrul în ateliere, blocul 3, strada M. Kogălniceanu 65

17.10-17.30 – Bilanțul colocviului – blocul 3, sala 434

ATELIERUL 1

Tehnologiile IA în traducere: între eficiență și precizie

ora 13.30, blocul 3, sala 128

<https://meet.google.com/jan-jihh-jjt>

Moderatori:

Tatiana PORUMB, doctor, conferențiar universitar

Silviana CUPCIC, Universitatea de Stat din Moldova

Prenume, nume	Titlul comunicării	Ora
Tatiana YAVUZ , doctor, Universitatea Pedagogică de Stat <i>Ion Creangă</i> din Chișinău	<i>Efectul uniformizator al traducerii automate asupra varietății stilistice a limbii române</i>	13.30-13.50
Anca GORBAN , doctor, Colegiul Național Mihai Eminescu din Suceava, România	<i>Creativitate în traducerea literară a operei Hertei Muller</i>	13.50-14.10
Silviana CUPCIC , doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova	<i>The Impact of AI on Translating Culture-Specific Items</i>	14.10-14.30
Svetlana CORCODEL , Universitatea de Stat din Moldova	<i>Challenges Encountered in Automatic Machine Translation</i>	14.30-14.50
Tatiana PORUMB , doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>L'Intelligenza Artificiale a supporto del docente di lingua straniera</i>	14.50-15.10
FILIMON Veaceslav , doctorand, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Perspective teoretice și pragmatice asupra aspectelor culturale în versiunea românească a romanului „Ulise” de James Joyce în traducerea lui Mircea Ivănescu</i>	15.10-15.30
BRAESCU Andrei , master în filologie, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Reconfiguring the Translator's Competences in the Age of Artificial Intelligence: Between Complementarity and Substitution</i>	15.30-15.50
Natalia GOBJILA , doctor, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Pragmatic Equivalence in Literary Translation: A Comparative Analysis of Human and AI-Generated Translations</i>	15.50-16.10
Irina BAZAROVA , doctor, Universitatea Liberă Internațională din Moldova	<i>The Tripartite Challenge: Ethics, Quality, and Responsibility in AI Translation</i>	16.10-16.30
Lia BUTUCEL , Universitatea de Stat din Moldova	<i>Teaching ESP with TED Talks</i>	16.30-16.50

Alina SLOBODANIUC, Universitatea de Stat din Moldova		
Svetlana CORCEVSCHI, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Die rolle der lehrkraft im hochschulbereich bei der mündlichen fehlerkorrektur</i>	16.50-17.10

ATELIERUL 2

Traducătorul în era digitală: competențe, formare și adaptare /
Traducerea literară în era inteligenței artificiale: între creativitate umană și automatizare

ora 13.30, blocul 3, sala 109

<https://meet.google.com/kki-ejhi-zxp>

Moderatori:

Carolina DODU-SAVCA, doctor, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău

Natalia MUCERSCHI, Universitatea de Stat din Moldova

Prenume, nume	Titlul comunicării	Ora
ACERENZA Gerardo, profesor universitar, Universitatea din Trento, Italia	<i>Traduire l'argot des Chroniques de l'asphalte 3 de Samuel Benchetrit avec l'IA : une expérience didactique universitaire</i>	13.30-13.50
Carolina DODU-SAVCA, doctor, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău	<i>Lecture synchronique et comparative d'Idiss de Robert Badinter dans la perspective de la mémoire traumatique, du droit, de la transculturalité et des enjeux traductologiques</i>	13.50-14.10
Khatuna MZARELUA, cercetătoare independentă, poetă, Tbilisi, Georgia	<i>Réflexions sur les rapports entre le traducteur (littéraire) et l'intelligence artificielle</i>	14.10-14.30
Natalia CELPAN-PATIC, doctor, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău	<i>Traduire pour apprendre à l'ère de l'IA : le potentiel didactique de la traduction audiovisuelle en classe de français</i>	14.30-14.50
Fouzia BENAOUALI, doctor, Universitatea din Tissemsilt, Algeria Yasmine ADIB, profesor universitar, Universitatea din Tissemsilt, Algeria	<i>Former les traducteurs professionnels à l'ère de l'IA : enjeux, perceptions et standards émergents</i>	14.50-15.10
Alessandra ROLLO, conferențiar universitar, Universitatea din Salento (Lecce), Italia	<i>Avantages et enjeux de l'IA pour la traduction économique : de la traduction automatique neuronale à l'IA générative</i>	15.10-15.30
Natalia MUCERSCHI, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Despre savorile textului literar în epoca inteligenței artificiale : între sensibilitatea umană și algoritmul inteligent</i>	15.30-15.50
Oxana CĂPĂȚÎNĂ, Universitatea de	<i>Traduire le fragmentaire à l'ère de</i>	15.50-

Stat din Moldova	<i>l'IA : entre liberté créative et contraintes de l'automatisation</i>	16.10
Angela GRĂDINARU, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>De la sensibilitatea umană la coerența algoritmică : provocări în traducerea piesei de teatru „Grădina de sticlă” după romanul Tatianei Țibuleac din română în franceză</i>	16.10-16.30
Cristina ZBANȚ, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Contribuția globalizării informatice la crearea unei metodologii în domeniul traductologiei</i>	16.30-16.50
Ala LIPCEANU, doctor, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă” din Chișinău Ludmila CUTCOVSCHI, doctor, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Interferenz und fehlervermeidung beim fremdsprachenerwerb am beispiel für russischsprachige studierende</i>	16.50-17.10

ATELIERUL 3

Traducerea specializată și IA: eficiență în domenii cu terminologie controlată

ora 13.30, blocul 3, sala 311

<https://meet.google.com/wsq-qstx-uxx>

Moderatori:

Eugenia MINCU, doctor habilitat în filologie

Gabriela ȘAGANEAN, doctor în filologie, conferențiar universitar

Prenume, nume	Titlul comunicării	Ora
Mădălina Roxana SMOCHINĂ (căs. BULAI), doctorandă, Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, România	<i>Inteligența artificială în traducerea discursului medical: provocări terminologice și soluții</i>	13.30-13.50
Eugenia MINCU, doctor habilitat, Dorina MACOVEI, doctor, Universitatea de Stat din Moldova, Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hașdeu”,	<i>Terminologia IA și metafora globalizării</i>	13.50-14.10
Inga STOIANOVA, doctor, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova	<i>Digital Databases and Medical Translation: Optimizing Terminological Accuracy in the Health Field</i>	14.10-14.30
Svetlana CIOBANU, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Impactul IA asupra introducerii și difuzării noilor termeni în terminologia domeniului turismului din Republica Moldova (studiu de caz – aplicații mobile)</i>	14.30-14.50
Lucia ȘCHIOPU, doctor, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău	<i>Measuring Cognitive Effort in Technology-Mediated Translation</i>	14.50-15.10
TATARU Iurie, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Traducerea idiomurilor: inteligența artificială ca nouă paradigmă în</i>	15.10-15.30

	<i>traducerea mediatică</i>	
Olesea VÎNTU, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Traducerea actelor notariale din limba italiană în limba română în era inteligenței artificiale: analiză interdisciplinară</i>	15.30- 15.50
Galina PLEȘCA, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Traducerea terminologiei informatice între competența umană și asistența IA: o abordare empirică asupra traducerii specializate realizate de studenți</i>	15.50- 16.10
Cristina SECRIERU, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Terminologia medicală: actualizare și globalizare</i>	16.10- 16.30
Gabriela ȘAGANEAN, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Traducerea terminologiei dreptului comunitar din limba engleză în limba română</i>	16.30- 16.50
Parascovia COZMA, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Modeling Specialized Language through AI: Challenges in Training Systems for Technical Domain Translation</i>	16.50- 17.10

ATELIERUL 4

Traducerea literară în era inteligenței artificiale: între creativitate umană și automatizare

ora 13.30, blocul 3, sala 210

Moderatori:

Sergiu PAVLICENCO, doctor habilitat, profesor universitar

Emilia TARABURCA, doctor în filologie, conferențiar universitar

Prenume, nume	Titlul comunicării	Ora
Ana GHEORGHITĂ, doctor, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Influența temperamentului asupra modului comportamental al personajelor în romanul „Thérèse Raquin” de Émile Zola</i>	13.30- 13.50
PAVLICENCO Sergiu, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>„Inteligență, dă-mi numele...” sau cum traducem poezia</i>	13.50- 14.10
Emilia TARABURCA, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Literatura universală contemporană: de la modernism spre postmodernism</i>	14.10- 14.30
Cristina GROSSU-CHIRIAC, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>De la Omul-Automat la Translatorul-Automat: limitele sensibilității în era inteligenței artificiale</i>	14.30- 14.50
Natalia SPORIȘ, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Гипертекст в культурном, информационном, образовательном, ментальном и литературном пространстве</i>	14.50- 15.10

Olga VULPE, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Проблемы интерпретации и авторского замысла при переводах пьес Дж. Б. Шоу и А. П. Чехова</i>	15.10-15.30
Liuba PROCOPII, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Traducerea creativă asistată de IA (transcrearea): posibilități și limite în traducerea literară, poetică și metaforică</i>	15.30-15.50
Cristina BOSÎI, Universitatea de Stat din Moldova	<i>Literatura britanică postbelică - istoric, tendințe, reevaluări</i>	15.50-16.10